Eduskunnan talousvaliokunnalle

Sähköpostitse: TaV@eduskunta.fi

Viite: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sähkömarkkinalain ja maakaasumarkkinalain 12 ja 96 §:n muuttamisesta (HE 45/2025 vp, jäljempänä ”**hallituksen esitys**”)

Ehdotus hallituksen esitykseksi laeiksi sähkömarkkinalain ja maakaasumarkkinalain 12 ja 96 §:n muuttamisesta – Elenian lausunto

Elenia Verkko Oyj (”**Elenia**”) kiittää mahdollisuudesta lausua ehdotuksesta hallituksen esitykseksi laeiksi sähkömarkkinalain ja maakaasumarkkinalain 12 ja 96 §:n muuttamisesta.

1. Kantaverkon ja suurjännitteisen jakeluverkon määritelmät ja kehittämisvastuut

Elenia kannattaa esitettyjä täsmennyksiä suurjännitteisen jakeluverkon ja kantaverkon määritelmiin. Hallituksen esityksessä ehdotettu jännitetasorajauksen poisto on perusteltu.

Elenia pitää tärkeänä, että sääntelyssä vahvistetaan, että suurjännitteisen jakeluverkon kehittämis- ja liittämisvelvollisuus (ja -oikeus) olisi ensisijaisesti sillä verkonhaltijalla, jonka maantieteellisellä alueella kyseinen kohde sijaitsee ja jolla on jo olemassa olevaa suurjännitteistä jakeluverkkoa alueella.

Sääntelyssä tai perusteluissa olisi lisäksi vahvistettava, että lainsäädäntö ei aseta jakeluverkonhaltijoille kantaverkonhaltijaa tiukempia vaatimuksia uuden suurjänniteverkon kehittämisen osalta. Hallituksen esityksessä ei ole tällä hetkellä riittävästi korostettu, että verkon kehittämisvelvollisuuden on oltava kohtuullinen jakeluverkonhaltijoille ja heidän asiakkailleen. Yli 110 kV:n suurjännitteisen jakeluverkon rakentamiskustannukset ovat merkittäviä.

2. Tuotannon liittäminen sähköverkkoon

Elenia kannattaa esitystä siitä, että jakeluverkonhaltijalle mahdollistetaan myös tuotantoa yhteen keräävien verkkojen tai verkon osien kehittäminen suurjännitteisessä sähköverkossa.

Esityksen perusteluissa on selkeästi todettava, että verkonhaltijalla on velvollisuus kehittää tuotantoa palvelevia verkon osia pääasiassa silloin, kun se on järkevää verkon kokonaiskehittämisen näkökulmasta. Verkonhaltijalla on säilytettävä mahdollisuus kieltäytyä tuotantoa palvelevan sähköverkon kehittämisestä, mikäli verkon osan rakentaminen ei palvele verkonhaltijan sähköverkon kehittämistä kokonaisuutena. Muussa tapauksessa laajennetusta kehittämisvelvollisuudesta aiheutuvat kustannukset rasittavat aiheettomasti verkonhaltijan muita asiakkaita.

Vaihtoehtoisesti verkon laajentamiskustannuksia olisi erityisesti liittymisverkkojen osalta voitava kohdentaa aiheuttamisperiaatteen ja kustannusvastaavuuden periaatteen mukaisesti niiden liittyjien liittymismaksuihin, joita liittymisverkon rakentaminen palvelee.

3. Sähköntuotannon liittymisverkot

Hallituksen esityksen mukaan “*Sähköntuotannon liittymisverkolla tarkoitettaisiin laissa sähköverkkoa, jolla kaksi tai useampi erillinen voimalaitoskokonaisuus liittyisivät yhteisellä liittymällä ja mahdollisella varasyöttöyhteydellä sähköverkkoon ja joka olisi mainittua sähköverkkoa käyttävän yhden tai useamman sähköntuottajan tai energiavaraston haltijan tai näiden määräysvallassa olevan yrityksen hallinnassa.*”[1] Tällöin määritelmän täyttävä liittymisverkko ei olisi luvanvaraista sähköverkkotoimintaa.

[1] HE 45/2025 vp, s. 56.

Elenia Verkko Oyj
Osoite: PL 2 33901 Tampere Finland
Käyntiosoite: Patamäenkatu 7 33900 Tampere
Puhelin: 020 586 11
www.elenia.fi

Hallinnan määritelmää tarkennetaan viittaamalla esineoikeudessa tarkoitettavaan hallintaan, eli tosiasiallista valtasuhdetta esineeseen kuten sähköverkkoon, joka voisi hallituksen esityksen mukaan perustua omistukseen tai vuokrasopimukseen, joka antaa käyttöoikeuden sähköverkkoon.[2]

Elenia pitää kannatettavana, että sähköntuottajat voivat rakentaa ja operoida liittymisverkkoja itse sekä antaa sähköntuotannon liittymisverkkojen rakentamisen ja operoinnin myös muun tahon tehtäväksi.

Elenia kannattaa myös lain perusteluihin tehtyä tarkennusta hallinnan määritelmään vuokrasopimuksen osalta. Tämä selkeyttää hallinnan käsitettä ja poistaa tarpeetonta tulkinnallista epävarmuutta.

Elenia huomauttaa kuitenkin, että ehdotus ei suoraan kuvaa mitä tapahtuisi tilanteessa, jossa alun perin useampaa liittyjää palvelleesta verkkoluvallisen verkonhaltijan verkon osasta peruuntuu tai poistetaan käytöstä yksi tai useampi liittyvä hanke siten, että jäljelle jäisi vain yksi liittyjä. Ehdotuksessa olisi selvästi todettava, ettei verkkoluvallisen verkonhaltijan verkon osaa ole velvollisuutta jälkikäteen muuttaa esimerkiksi liittymisjohdoksi.

4. Joustavat liittymissopimukset

Elenia kannattaa tilapäisesti joustavien sekä pysyvästi joustavien liittymissopimusten käyttöönottoa. Elenian näkemyksen mukaan joustava liittymissopimus on käyttökelpoinen tapa mahdollistaa verkkoon liittyminen. Joustavien liittymissopimuksien käytölle on kuitenkin luotava selkeät ja yhdenmukaiset periaatteet, eikä joustavien liittymissopimusten käyttöönotolle tule asettaa tarpeettomia hallinnollisia vaatimuksia.

Elenian käsityksen mukaan etenkin sellaiset joustosopimukset, jotka tehdään aluksi liittymishetkellä osateholle, kunnes täyden tehon mahdollistama verkon investointi valmistuu, ovat erittäin kannatettavia verkkoon pääsyn nopeuttamiseksi. Tekninen kyvykkyys tällaisen sopimustyypin käyttöönottoon välittömästi on jo nykyisellään olemassa ja onkin tervetullutta, että hallituksen esityksen mukaan joustavia liittymissopimuksia voitaisiin tehdä lain voimaantulosta lähtien riippumatta siitä, onko Energiavirasto antanut momentissa tarkoitettua määräystä.

Koska joustavissa liittymissä on kyse tavanomaisesta poikkeavasta lisäpalvelusta, on verkkoyhtiön säilytettävä oikeus päättää tapauskohtaisesti, tarjoaako se joustavaa liittymissopimusta potentiaalisille liittyjilleen, ottaen huomioon liittyjien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun. Huomionarvoista on, että joustavien liittymissopimusten hyödyntäminen on aina myös asiakkaalle vapaaehtoista. Liittymissopimuksia tulisi voida hyödyntää siten, että alueille, joille on myyty joustava suurliittymä teollisuutta varten, voidaan edelleen myydä myös normaaleja liittymiä esimerkiksi asumiskäyttöön. Tasapuolisuuden ja syrjimättömyyden arvioinnissa tulisi ottaa huomioon liittymän tyyppi, jännitetaso ja tehotarve. Tulkinnallisen epävarmuuden poistamiseksi sääntelyssä tulisi kuitenkin korostaa, että joustavien liittymissopimusten käyttö tietyllä alueella ei estä tavanomaisten liittymissopimusten käyttämistä samalla alueella, vaan tasapuolisuuden ja syrjimättömyyden vaatimusta arvioidaan edellä mainitut liittymän ja liittyjän ominaisuudet huomioiden.

Elenia pitää hyvänä, että joustavien liittymien käyttötarkoitusta on selkeytetty. On tärkeää, että joustavia liittymissopimuksia voidaan hyödyntää tilanteissa, joissa verkkoyhtiön on siirryttävä normaalista poikkeavaan käyttötilanteeseen esimerkiksi huollon, muutoksen, tarkastuksen, vian selvittämisen tai muun vastaavan syyn vuoksi ja jonka seurauksena verkkoyhtiön on rajoitettava joustavien liittymien sähkönjakelua muutenkin kuin vain kuin tilapäisesti. Elenia pitää hyvänä myös täsmennystä siitä, että verkonhaltijan tulisi voida käyttää joustavia liittymissopimuksia myös verkon muiden siirtotilanteiden hallintaan, jos markkinaehtoisten joustopalveluiden riittävyyttä tai toimivaa kilpailua ei voida varmistaa.

[2] Ibid.

Elenia Verkko Oyj
Osoite: PL 2 33901 Tampere Finland
Käyntiosoite: Patamäenkatu 7 33900 Tampere
Puhelin: 020 586 11
www.elenia.fi

5. Erilliset linjat

Elenia vastustaa erillisen linjan tehorajan poistamista koskevaa esitystä. Ehdotus on vaikutuksiltaan merkittävä.

Hallituksen esitykseen lisättyjä täsmennyksiä, kuten vaatimuksia yhdestä liittymispisteestä verkonhaltijan verkkoon, sähkönkäyttökohteen sijainti samalla kiinteistöryhmällä sekä sähkön käyttö- ja tuotantokohteiden nimellistehojen samansuuruisuudesta pidetään kannatettavina, mutta ne eivät silti ratkaise esitetyn mukaisten erillisten linjojen merkittävimpiä ongelmia.

Esitetyn kaltainen erillinen linja mahdollistaisi edelleen rinnakkaisten verkkojen sekä niin kutsuttujen tariffijohtojen rakentamisen, joilla pyrittäisiin ohittamaan maantieteellisesti lähimmän verkonhaltijan liittymispiste ja liittymään halvemman tariffin toivossa kauempana sijaistevaan liittymispisteeseen, esimerkiksi kantaverkkoon. Tällainen toiminta on Elenian näkemyksen mukaan tehotonta ja tarpeetonta verkon rakentamista ja yhteiskunnan kokonaisedun vastaista.

Tehoton rinnakkaisten verkkojen rakentaminen on erityisen suuri haaste jakeluverkkotasolla, minkä vuoksi Elenia kannattaa erillisen linjan mahdollistamista pientuotannon lisäksi ainoastaan suuren teholuokan kohteissa. Sovellettavan tehorajan olisi oltava yli 250 MVA, joka tarkoittaisi käytännössä 400 kV jännitetasoa, koska erillisiä linjoja koskevan uudistuksen tavoitteena on ollut uusiutuvan tuotannon sujuva liittäminen merkittäviin kulutuskohteisiin (kuten vetylaitoksiin) silloin kun verkonhaltijan resurssien puute muuten saattaisi viivästyttää hankkeiden verkkoliityntää.

Elenia esittää ehdotetun 4 §:n 2 kohdan muuttamista seuraavasti:

> ”*Luvanvaraista ei ole:*
>
> *2) erillisen linjan kautta tapahtuva sähkönjakelu, jos jaeltava sähkö on tuotettu pienimuotoisessa sähköntuotannossa*
>
> *2 a) jännitteeltään yli 110kV erillisen linjan kautta tapahtuva sähkönjakelu erilliselle asiakkaalle, tuottajan ja sähköntoimittajan omiin tiloihin, tytäryrityksille tai asiakkaille tämän tai näiden sähkönkäyttökohteeseen tai suljettuun jakeluverkkoon.”*

Elenia haluaa kiinnittää huomiota siihen, että hallituksen esityksessä suurjännitteisen erillisen linjan rakentaminen on vapautettu viranomaisen myöntämän hankeluvan tarveharkinnasta. Näin ollen edellä mainittuun tehottomaan rakentamiseen ei olisi edes periaatteessa mahdollista puuttua, joten Elenia painokkaasti ehdottaa, että erillisen linjan rakentaminen tulisi saattaa tarveharkinnan piiriin, ellei ehdotettuja 4 §:n 2 kohdan rajauksia voida toteuttaa.

Ilman edellä esitettyjä rajauksia erillisten linjojen kautta tapahtuva sähkönjakelu aiheuttaa merkittäviä riskejä turvalliseen verkkoliityntään. Verkonhaltija vastaa siitä, että sen verkkoon liittyvät tuotantokohteet täyttävät voimalaitosten järjestelmätekniset vaatimukset (VJV). Mikäli verkonhaltijalla ei ole mahdollisuutta puoltaa tai vastustaa erillisen linjan hankelupaa, vaan tuotantolaitos käytännössä pakkoliitettäisiin verkonhaltijan verkkoon erillisellä linjalla, ei verkonhaltijalla olisi tosiasiallista mahdollisuutta varmistaa, että liittyvä voimalaitos täyttää kaikki sille asetetut tekniset vaatimukset.

Jakeluverkkotasolla, mukaan lukien 110kV erillisen linjan rakentaminen ilman verkkoyhtiön puoltamaa hankelupaa, johtaa kestämättömään tilanteeseen myös verkon kapasiteetin ja vahvistuskustannusten kohdistumisen näkökulmasta. Mikäli sähköntuotantolaitos ja sähkönkäyttökohde liittyvät erillisen linjan kautta osaksi jakeluverkkoa tai suurjännitteistä jakeluverkkoa, verkonhaltija joutuu varautumaan sekä kulutuskohteen nimelliseen kulutuskapasiteettiin, että tuotantokohteen nimelliseen tuotantokapasiteettiin verkon mitoituksessa. Tällöin se varaa verkosta kapasiteettia ja voi aiheuttaa verkon vahvistustarpeita yhtä lailla, kuin tilanteessa, jossa tuotanto ja kulutus liittyisivät suoraan verkonhaltijan verkkoon. Nyt vain täyden kulutus- tai tuotantokapasiteetin tarve olisi ajallisesti huomattavasti lyhyempi, eli kapasiteetti olisi vajaakäytöllä, mutta verkon vahvistuskustannukset kohdistuisivat yhtä lailla kaikkien verkonkäyttäjien maksettavaksi. Muille verkonkäyttäjille koituvan kustannuspaineen ja verkonhaltijan investointitarpeiden näkökulmasta tilanne ei siis muutu. Kustannusvastaavuuden osalta haluamme tuoda esille myös, että

Elenia Verkko Oyj
Osoite: PL 2 33901 Tampere Finland
Käyntiosoite: Patamäenkatu 7 33900 Tampere
Puhelin: 020 586 11
www.elenia.fi

käsittääksemme erillisen linjan kautta siirrettävälle sähkölle ei muodostu velvoitetta maksaa sähköveroa. Tämä muuttaa merkittävästi eri vaihtoehtojen kustannuksia ja kannustaa myös rakentamaan erillislinjoja, vaikka niiden rakentaminen olisi kalliimpaa kuin perinteisen liittymisjohdon. Tämä kärjistää entisestään edellä mainittua tilannetta, jossa verkonhaltijan muille asiakkaille kohdentuu kohtuuttomasti kustannuksia aiheuttamisperiaatteen vastaisesti. Arvioimme että tällä voi olla todella merkittäviä kustannusvaikutuksia erityisesti, jos pienelle verkkoalueelle rakennetaan useampi erillislinjaratkaisu

6. Kansallisia sähköjohtoja koskevat hankeluvat

Hallituksen esityksessä erilliset linjat on vapautettu tarveharkinnan piiristä. Elenia katsoo, että erilliset linjat pitää saattaa tarveharkinnan piiriin, jotta erillisten linjojen tarkoituksenmukaisuus voidaan varmistaa.

Säännöskohtaisissa perusteluissa erillisistä linjoista on muun muassa todettu, että erillisiä linjoja koskevan sääntelyn tarkoituksena ei kuitenkaan olisi, että erillistä linjaa koskevaa poikkeusta hyödynnettäisiin useaa eri kiinteistöillä tai sitä vastaavilla kiinteistöryhmillä sijaitsevaa sähkönkäyttökohdetta palvelevan jakeluverkon muodostamiseksi. Erillisen linjan määritelmän täyttävää rakennetta ei katsottaisi syntyvän esimerkiksi sellaisessa tilanteessa, jossa kaksi tai useampi liittymään nähden voimalaitoksen takana eri kiinteistöillä tai sitä vastaavilla kiinteistöryhmillä sijaitsevaa sähkönkäyttökohdetta liitettäisiin sähköjohdoilla pieneen voimalaitokseen, jolla olisi voimalaitoksen syöttötehoon nähden suuritehoinen liittymä ja liittymisjohto ja joka ei tosiasiassa tuottaisi tarpeeksi sähköä kaikille siihen liitetyille sähkönkäyttökohteille. Näissä tapauksissa sähkönkäyttökohteet todellisuudessa hankkisivat sähkönsä pääsääntöisesti voimalaitoksen liittymisjohdon kautta jakeluverkosta. Tällöin olisi kysymys lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetusta luvanvaraisesta sähköverkkotoiminnasta. Mikäli erillisiä linjoja ei tuoda tarveharkinnan piiriin, ilmeisenä vaarana on, että erillisiä linjoja tullaan hyödyntämään luvanvaraisen jakeluverkkotoiminnan kaltaisen toiminnan harjoittamiseen.

Mikäli erilliset linjat ovat tarveharkinnan piirissä, hankelupaa myönnettäessä tulisi varmistuttua siitä, että erillisistä linjoista ei muodostuisi jakeluverkkojen kaltaisia verkkoja, ja toisaalta erillisiä linjoja ei hyödynnettäisi muuhun kuin lähimpään verkonhaltijan verkkoon liittymiseen edullisempien verkkopalvelumaksujen piiriin pääsemiseksi.

Elenia esittää ehdotetun 16 § muuttamista seuraavasti:

16 §

Hankeluvan myöntäminen

Hankeluvan myöntämisen edellytyksenä on, että sähköjohdon rakentaminen on sähkön siirron turvaamiseksi tarpeellista. Jos hakemuksen kohteena on sähköjohto, joka ylittää valtakunnan rajan, tai Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain 3 a §:ssä tarkoitetun mukainen sähköjohto, joka johtaa Suomen talousvyöhykkeeltä toiseen valtioon tai toisen valtion talousvyöhykkeelle, hankeluvan myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että sähköjohdon rakentaminen on muutoinkin sähkömarkkinoiden kehityksen ja vastavuoroisuuden kannalta tarkoituksenmukaista.

Jos hakemus ei koske sähköjohtoa, joka ylittää valtakunnan rajan, tai Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain 3 a §:ssä tarkoitetun mukaista sähköjohtoa, joka johtaa Suomen talousvyöhykkeeltä toiseen valtioon tai toisen valtion talousvyöhykkeelle, on hankelupa 1 momentin estämättä myönnettävä:

~~1)~~ liittymisjohdolle, jolla sähkönkäyttökohde, voimalaitoskokonaisuus tai yksi tai useampi toisiinsa kytketty energiavarasto liitetään lähimpään nimellisjännitteeltään vähintään 110 kilovoltin sähköverkkoon

~~2) erilliselle linjalle~~.

Hankelupaan voidaan liittää luvan edellytysten kannalta tarpeellisiksi katsottavia ehtoja.

Elenia Verkko Oyj
Osoite: PL 2 33901 Tampere Finland
Käyntiosoite: Patamäenkatu 7 33900 Tampere
Puhelin: 020 586 11
www.elenia.fi

Mikäli erilliset linjat jäävät tarveharkinnan ulkopuolelle, niin erillisen linjan määritelmään on asetettava täsmällisiä rajoituksia erillisen linjan käsitteelle edellä mainittujen haittavaikutusten vähentämiseksi. Erillislinjan hankeluvan myöntämiseen liittyviä tarpeellisia ehtoja tulisi tarkentaa siten, että niissä tarkasteltaisiin erillisen linjan käytön tarkoituksenmukaisuus. Etäisyysvaatimus voitaisiin asettaa esimerkiksi siten, että erillislinjan myötä ei saisi muodostua pidempiä verkkopituuksia kuin silloin, jos asiakkaat liitettäisiin omilla liittymisjohdoillaan suoraan luvanvaraiseen verkkoon. Hankeluvan myöntämisen edellytyksenä tulisi myös olla, että erillinen linja liitetään lähimpään nimellisjännitteeltään vähintään 110 kV:n sähköverkkoon. Tällainen rajaus edistäisi suurjännitteisten sähköverkkojen kehittämistä kokonaistehokkaasti. Lisäksi erillisen linjan määritelmässä tulee täsmentää selkeästi se, miten kulutuskohteita voidaan liittää osaksi erillisen linjan kautta tapahtuvaa sähkönjakelua. Lakiin ei saa muodostua ristiriitaa luvanvaraisen sähköverkkotoiminnan ja energiayhteisöjen välille.

Elenia ei vastusta jakeluverkkoyhtiön suurjänniteverkkojen rakentamisen tuomista hankeluvan tarveharkinnan piiriin, edellyttäen että tarveharkinta tehdään nimenomaisesti sähköjärjestelmän kokonaistehokkuuden näkökulmasta, eikä yksittäisen kohteen kustannustehokkuus, irrallaan pidemmän tähtäimen kehityssuunnitelmasta, muodostu verkon kehittämisen ensisijaiseksi periaatteeksi. Elenian näkemyksen mukaan rakentamisen tehokkuutta pitää aina arvioida alueen kokonaisuus huomioiden. Tarveharkinta ei myöskään saa estää jakeluverkonhaltijan mahdollisuuksia suunnitella ja toteuttaa jakeluverkkonsa tarvitsemat yhteydet kantaverkkoon tarkoituksenmukaisella tavalla. Yksittäinen johtohanke saattaa irrallaan arvioituna näyttää tehottomalta, mutta se voi olla osa suurempaa kokonaisuutta, jolla pyritään palvelemaan uusia liittyjiä, sekä turvaamaan alueen käyttövarmuutta. Esimerkkitapauksena voidaan todeta, että lyhin reitti ei aina ole tehokkain, vaan on huomioitava yhteisrakentamisen mahdollisuudet, sekä maankäytön ja luontoarvojen asettamat rajoitteet. Näiden lisäksi Elenia painottaa, että tarveharkinnasta ei saa muodostua lisäviivettä nykyiseen hankelupaprosessiin, jotta voimajohtojen jo nykyisellään pitkät rakentamisajat eivät viivästyisi entisestään.

7. Luvanvaraisuutta koskeva ennakkotieto

Elenia pitää hyvin tervetulleena ehdotetun 4 a §:n mukaista Energiavirastolle säädettävää mahdollisuutta antaa sähköverkkotoiminnan luvanvaraisuutta koskevia sitovia ennakkotietopäätöksiä.

Ehdotettu 4 a § ei kuitenkaan edistä hallituksen esityksessä mainittujen tavoitteiden saavuttamista.[3] Ehdotetun 4 a §:n 2 momentin 3 kohta on takautuvasti vaikuttavan luonteensa vuoksi yhä hyvin ongelmallinen, vaikka kyseiseen kohtaan onkin tehty muutoksia lausuntopalautteen perusteella.

Ennakkotietopäätös olisi ehdotetun sääntelyn mukaan voimassa ”toistaiseksi”.[4] Energiavirastolla ei olisi velvollisuutta noudattaa ennakkotietopäätöstä muun muassa silloin, jos asiaan vaikuttava lainsäädäntö on muuttunut.[5] Ennakkotietopäätös ei tosiasiassa olisi siten sitova, eikä antaisi toiminnanharjoittajalle tai sijoittajille varmuutta ennakkotietopäätöksen kohteena olevan hankkeen lainmukaisuudesta. Vastoin hallituksen esityksessä todettua, toiminnanharjoittajan laitteisto tai asennus voitaisiin nyt ehdotetun sääntelyn perusteella katsoa lainvastaisiksi niiden valmistuttua, ja toiminnanharjoittajat voisivat annetusta ennakkotietopäätöksestä huolimatta joutua myöhemmin purkamaan asennuksiaan.

Markkinatoimijoiden luottamuksensuojan ja viranomaistoiminnan päätösten pysyvyyden varmistaminen edellyttää, että hankkeen edellytyksiä ja olosuhteita arvioidaan ennakkotietopäätöksen antamishetkellä

---

[3] Hallituksen esityksessä on arvioitu, että ennakkotiedon antamisen mahdollisuus muun muassa edistää puhtaan siirtymän investointien toteutumista tuomalla sijoittajille etukäteen varmuutta hankkeiden lainmukaisuudesta. Hallituksen esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa on lisäksi todettu, että ennakkotiedon saaminen ennen pitkäaikaisten investointien tekemistä olisi markkinatoimijoille tärkeää, jotta nämä voisivat ennakolta varmistua siitä, että heidän sähkölaitteistojaan ja -asennuksiaan ei katsottaisi niiden valmistuttua lainvastaisiksi. Edelleen toiminnanharjoittajat voisivat hallituksen esityksen mukaan välttää ennakkotiedon avulla tilanteet, joissa nämä voisivat joutua myöhemmin purkamaan sähköasennuksiaan ja joutua vastaajiksi luvatonta verkon rakentamista koskevissa rikosprosesseissa.

[4] HE 45/2025 vp, s. 63

[5] Ibid.,”olennaisena muutoksena” pidettäisiin esimerkiksi asiaan vaikuttavan lainsäädännön muutosta.

Elenia Verkko Oyj
Osoite: PL 2 33901 Tampere Finland
Käyntiosoite: Patamäenkatu 7 33900 Tampere
Puhelin: 020 586 11
www.elenia.fi

voimassa olleen sääntelyn perusteella. Hankkeen edellytysten arviointi päätöksen antamishetkellä voimassa olleen sääntelyn perusteella ei rajoita lainsäätäjän tulevaa lainsäädäntövaltaa, vaan suojaa markkinatoimijoita taannehtivasti vaikuttavalta sääntelyltä. Muuttuneen lainsäädännön vaikutukset voidaan huomioida tulevien ennakkotietopäätösten arvioinnissa.

Sanotun vuoksi Elenia esittää, että ehdotetusta 4 a §:stä poistetaan taannehtiviin vaikutuksiin johtava 4 a §:n 2 momentin 3 kohta. Sitä vastoin kyseisen momentin kohdat 1—2 ovat Elenian käsityksen mukaan perusteltuja ja tarpeellisia:

4 a §

Sähköverkkotoiminnan luvanvaraisuutta koskeva ennakkotieto

Energiavirasto voi kirjallisesta hakemuksesta antaa yksittäistapausta koskevan ennakkotiedon siitä, onko sähköverkkotoimintaa varten haettava 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu sähköverkkolupa. Hakemuksessa on esitettävä asian ratkaisemiseksi tarvittava selvitys. Ennakkotietoa ei anneta, jos samaa toimintaa koskien on vireillä sähköverkkolupaa koskeva hakemus tai jos asia on jo Energiaviraston toimesta ratkaistu.

Ennakkotietoa koskevaa voimassa olevaa päätöstä on hakijan vaatimuksesta noudatettava sovellettaessa tätä lakia, jos:

1) hakija on esittänyt ennakkotiedon antamista varten oikeat ja riittävät tiedot; ja

2) hakija ei ole toteuttanut toimintaansa olennaisesti toisin kuin ennakkotietoa koskevassa hakemuksessa on esitetty.~~; ja~~

~~3) ennakkotiedon sisältöön vaikuttavat olosuhteet eivät ole olennaisesti muuttuneet.~~

Tarkempia säännöksiä ennakkotietoa koskevasta hakemuksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Elenia korostaa lisäksi, että Energiaviraston toimintaedellytykset on varmistettava riittävällä resursoinnilla, jotta Energiavirasto kykenee käsittelemään muiden tehtäviensä ohella myös sähköntuotannon liittämistä koskevat ennakkotietopyynnöt ilman aiheetonta viivytystä.

8. Verkkoinvestointien edellytykset

Verkkoinvestointien edellytykset on turvattava. Energiamurros ja Suomen kilpailukyvyn varmistaminen edellyttävät sähköverkkojen merkittävää kehittämistä. Sähköverkkojen rakentaminen vaatii merkittäviä resursseja ja rahoitusta. Verkkoluvallisen sähköverkkotoiminnan taloudelliset edellytykset riippuvat kaikkein eniten sähköverkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmistä ja näiden menetelmien mahdollistamasta kassavirrasta ja sitä kautta investointitasosta.

Vuoden 2024 alusta voimaan tulleet muutokset Energiaviraston valvontamallissa ovat merkittävästi vaikeuttaneet sähköverkkoihin tehtävien investointien toteutumista. Sähköverkkoyhtiöiden kyky rahoittaa sähköverkoissa tarvittavia investointeja on heikentynyt selvästi.

Olemme erittäin huolissamme välttämättömien verkkoinvestointien toteutumisesta. Energiavirasto asettaa valvontamenetelmät riippumattomana viranomaisena itsenäisesti. Pidämme kuitenkin kyseenalaisena vastaavatko Energiavirastolle nykyisessä sähkömarkkinalaissa ja valvontalaissa asetetut tehtävät suomalaisen yhteiskunnan tarpeita. Riittävien ja oikea-aikaisten verkkoinvestointien mahdollistaminen ja näihin kannustaminen tulisi olla keskiössä myös lainsäädännössä, mikäli pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaisesti halutaan mahdollistaa energiamurroksen ja Suomen kilpailukyvyn varmistamisen edellyttämät investoinnit. Verkkoinvestointien luvituksen sujuvuutta ja ennakoitavuutta tulee parantaa entisestään, jotta hallitusohjelman tavoitteet vihreän siirtymän ja puhtaan energian edelläkävijyydestä sekä kilpailukyvyn parantamisesta toteutuvat.

Elenia Verkko Oyj
Osoite: PL 2 33901 Tampere Finland
Käyntiosoite: Patamäenkatu 7 33900 Tampere
Puhelin: 020 586 11
www.elenia.fi

Elenian verkkoalueella on jo tällä hetkellä merkittäviä haasteita sähköverkon siirtokapasiteetin osalta Pirkanmaalla Tampereen ympäristössä, Hämeessä Hämeenlinnan ympäristössä sekä Keski-Suomessa Jyväskylän ympäristössä johtuen erityisesti kaukolämmön nopeasta ja voimakkaasta sähköistymisestä sekä sähkövarastoista. Näiden hankkeiden läpimenoaika on nopea ja tehontarve suuri. Elenia joutuu verkon kapasiteettiongelmien vuoksi jo nyt rajoittamaan sähköiseen siirtymään ja datakeskuksiin liittyviä asiakasliityntöjä. Onkin selvää, että kanta- ja jakeluverkkoyhtiöiden pitäisi pystyä tekemään sähköverkon kapasiteetin vahvistusinvestointeja riittävän ennakoivasti, jotta yhtiöt pystyvät mahdollistamaan asiakkaidensa hankkeiden nopean läpimenon.

Elenia Verkko Oyj:n puolesta,

Jorma Myllymäki,

toimitusjohtaja

Elenia Verkko Oyj
Osoite: PL 2 33901 Tampere Finland
Käyntiosoite: Patamäenkatu 7 33900 Tampere
Puhelin: 020 586 11
www.elenia.fi